

ปฏิจสุมปบาทแห่งการฆาตกรรมชาติ

ประเวศ วะสี

‘ปฏิจสุมปบาท’ (ปะติจะสะหุมปะบาด) เป็นหมวดธรรมที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ส่วน “ฆาตกรรมชาติ” เป็นคำที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันอาทิตย์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕

‘ปฏิจสุมปบาท’ เป็นหมวดธรรมะที่ว่าด้วยเหตุปัจจัยที่ผลักดันกันต่อไป ๑๒ ขั้นตอนจนเกิดทุกข์ เริ่มตั้งแต่อวิชชา ดังนี้

อวิชชา→สังขาร→วิญญาน→นามรูป→สฬายตนะ→ผัสสะ→เวทนา
→ตัณหา→อุปาทาน→ภพ→ชาติ→ชรามรณะ→ทุกขโทมนัสอุปายาส

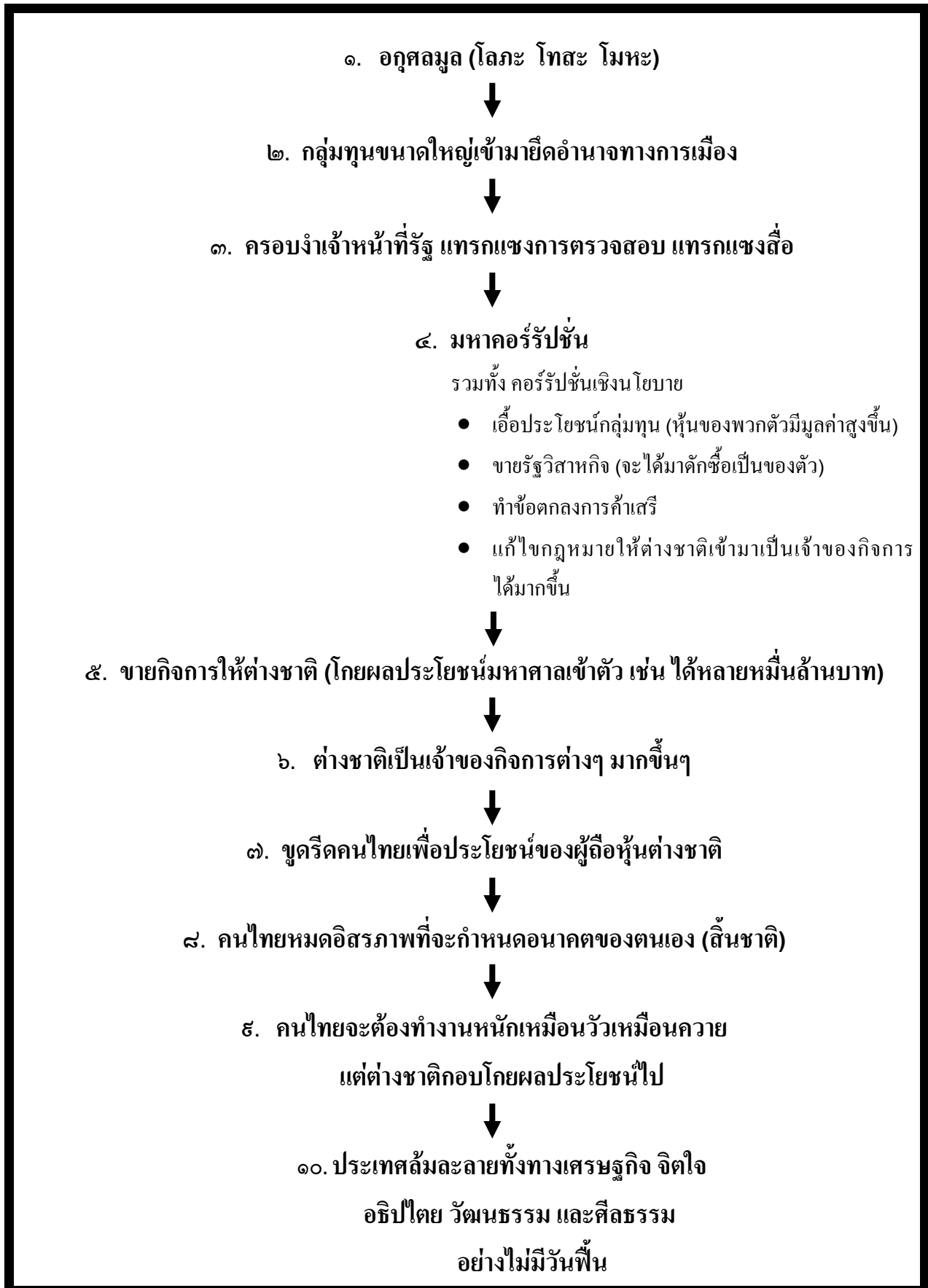
ที่จริงเราได้ยินพระสวดในงานศพอยู่เสมอ แต่เราไม่เข้าใจ จึงขาดปัญญาทางธรรมไป ทีหลังเวลาฟังพระสวด คอยสังเกต ถ้าท่านสวดว่า “อวิชชา ปัจจยา สังขารา” นั้นแหละท่านเริ่มสวดบทปฏิจสุมปบาทแล้ว

ถ้าเราเข้าใจขั้นตอนต่างๆ ที่ผลักดันกันต่อไป จนทำให้เกิดทุกข์ เราก็รู้ว่าจะขจัดทุกข์ได้ ณ ขั้นตอนใดได้บ้างและอย่างไร จนถึงทำให้สิ้นทุกข์ได้ ฉันท

ขณะที่หายนภัยแห่งการสิ้นชาติกำลังเกิดขึ้น ถ้าเราเข้าใจเหตุปัจจัยที่ผลักดันกันต่อไปไปสู่การสิ้นชาติ จะทำให้เราอยู่ในฐานะจะขจัดเหตุแห่งการสิ้นชาติได้ ฉันท

ผมขออิมคำทางพุทธมาใช้ เรียกห่วงโซ่แห่งเหตุปัจจัยที่นำไปสู่การสิ้นชาติว่า ปฏิจสุมปบาทแห่งการฆาตกรรมชาติ – มี ๕ ขั้นตอน ๑๐ หัวข้อ ดังนี้

ปฏิจรมุปรบพห่การฆาตรกรรมชาติ – มี ๕ ขั้นตอน ๑๐ หัวข้อ



ที่จริง มีเหตุปัจจัยและผลเป็นรายละเอียดมากกว่านี้ ที่เรียงลำดับมาอย่างย่อเพื่อให้จำได้ง่าย แต่สามารถไปศึกษาให้ละเอียดพิสดารต่อไปได้ จะขอขยายความเพียงเล็กน้อยบางประเด็นเท่านั้น ดังต่อไปนี้

ทุนขนาดใหญ่เป็นแสนๆ ล้าน เราไม่เคยมีมาก่อน ทุนขนาดใหญ่นั้นมีฤทธิ์มาก สามารถทำอะไรก็ได้ ควรศึกษาให้รู้ว่าการสะสมทุนขนาดใหญ่ไม่ได้มาโดยสัมมาชีพ แต่โดยให้สินบาทคาดสินบน ผูกขาดเอาเปรียบ ค้ากำไรเกินควร

ปรกติอำนาจรัฐกับอำนาจเงินจะต้องแยกจากกัน อำนาจรัฐจะได้ควบคุมอำนาจเงินไม่ให้ทำให้เสื่อมเสียศีลธรรม เมื่อทุนขนาดใหญ่เข้ามามีอำนาจทางการเมืองก็ทำให้อำนาจในสังคมเสียดุลอย่างรุนแรง ส่งผลถึงความไม่ถูกต้องไปกระทบทุกอนุของสังคม อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

เมื่อทุนขนาดใหญ่กับอำนาจทางการเมืองเข้าไปรวมกัน เขาก็ครอบงำเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่าย เข้าแทรกแซงทำให้องค์กรอิสระที่ตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญอ่อนแอลง เข้าแทรกแซงสื่อทั้งหมดเพื่อทำลายภูมิคุ้มกันหรือกลไกป้องกันตรวจสอบการทุจริตประพฤติดมิชอบของประเทศให้อ่อนแอลง

คนเราถ้าสุจริตเสียอย่างจะไม่กลัวการตรวจสอบ เพราะสอบเมื่อไรก็จะเห็นแต่ความดีของตัวเอง คนทุจริตจะเกลียดการตรวจสอบและคนแบบกล้านรงค์และคุณหญิงจรวรรณ จะพยายามหาทางกีดกันขับไล่ใส่ส่ง เพราะเป็นก้างขวางคอ

เมื่อทำให้กลไกตรวจสอบอ่อนแอ คอร์รัปชันต่างๆ ก็เกิดขึ้นอย่างมโหฬารที่เรียกกันว่าโคตรโกงบ้าง และโกงทั้งโคตรบ้าง ตลอดไปจนคอร์รัปชันเชิงนโยบาย คือทำนโยบายผ่อนปรนกฎระเบียบ แก้ไขกฎหมายเพื่อคดโกงผลประโยชน์มหาศาลเข้าสู่หมุ่พวกของตน สภาพคอร์รัปชันกันทั้งชาตินี้จะเป็นโครงสร้างและนิสัยที่บ่อนทำลายประเทศไปอีกนาน ที่ฟิลิปปินส์ประธานาธิบดีมาร์คอสได้ก่อให้เกิดโครงการสร้างและนิสัยคอร์รัปชันทั้งไว้ ซึ่งยังกัดกินประเทศให้ทรุดอย่างฟื้นตัวไม่ได้ แม้กระทั่งบัดนี้ หลังจากมาร์คอสตายไปนานแล้ว

คนไทยต้องช่วยกันศึกษาวิจัยให้ดีว่า ประเทศไทยกำลังจะเป็น “โรคมาร์คอส” หรือไม่

คนที่ได้เปรียบจะชอบขายรัฐวิสาหกิจ ผ่อนปรนกฎระเบียบหรือแก้ไขกฎหมาย ตกลงการค้าเสรี ให้ต่างชาติเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการต่างๆ โดยอธิบายข้อดีของการค้าเสรีการเงินเสรีด้วยประการต่างๆ ถ้าใช้หลักกาลามสูตรของพระพุทธเจ้าก็อย่าปลงใจเชื่อตรรกะเหล่านั้น

สังคมไม่มีตัวอย่างของระบบที่ดีที่สุด

ระบบที่ดีที่สุดคือระบบร่างกายมนุษย์ อันเป็นผลจากวิวัฒนาการมากกว่าสามพันล้านปี เซลล์ในร่างกายของเราแลกเปลี่ยนกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลา แต่ไม่ใช่ว่าปล่อยให้อะไรไหลเข้าออกโดยเสรี ถ้าไหลโดยเสรีมันจะตาย เซลล์ต้องคัดเลือกให้อะไรเข้าออกได้ไม่ได้เท่าไร เพื่อรักษาคุณภาพของตัวเอง การรักษาคุณภาพคือการรักษาความเป็นปรกติ และการมีชีวิต

เรื่องการแก้กฎหมายให้ต่างชาติถือหุ้นได้มากขึ้นและขายโครมได้เงินเข้าพกเข้าห่อ ๘๓,๐๐๐ ล้านบาทโดยไม่ต้องเสียภาษี เมื่อเร็วๆ นี้ เป็นตัวอย่างอันโจ่งแจ้งให้ผู้คนได้ดูกัน

บัดนี้ ทุนต่างชาติเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการและทรัพย์สินในประเทศไทยมากขึ้นเรื่อยๆ ทั้งธนาคาร โรงแรม ศูนย์การค้า โทรศัพท์ ต่อไปถึงไฟฟ้า ประปา ที่ดิน ฯลฯ กิจการเหล่านี้ย่อมเพิ่มการทุจริตคนไทย เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นโดยเราไม่มีทางต่อสู้ ถ้าเราขัดขึ้นเขาก็จะทำร้ายด้วยประการต่าง ๆ รวมทั้งด้วยกำลังอาวุธ เป็นการชักศึกเข้าบ้านโดยแท้

คนไทยจะหมดอิสรภาพในการกำหนดอนาคตของตนเอง ก็เท่ากับสูญเสียอธิปไตย คนไทยจะทำงานหนักและเหนื่อยเหมือนวัวเหมือนควาย เพื่อให้ต่างชาติและคนไทยบางส่วนเอาส่วนเกินไปหมด

การค้าเสรี แม้จะมีผู้อ้างข้อดีเป็นอนекประการ แต่ที่แน่ชัดก็คือทำให้ช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย และระหว่างประเทศจนกับประเทศรวยห่างมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่ความไม่เป็นธรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายวัฒนธรรม ทำลายศีลธรรม ความรุนแรง และสงคราม

ในขณะที่เศรษฐกิจพอเพียง เน้นที่การพออยู่พอกินและการมีไมตรีจิตต่อกัน ความพอดี ความสมดุล การอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศาสนธรรม หรือความดี อีกนัยหนึ่ง เศรษฐกิจพอเพียงถือการอยู่ร่วมกันด้วยสันติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ และระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติแวดล้อมเป็นตัวตั้ง อะไรที่ไม่เอากการอยู่ร่วมกันด้วยสันติเป็นตัวตั้ง แต่เอาอย่างอื่น เช่น ตลาดเสรีก็ดี การเงินเสรีก็ดี เป็นตัวตั้ง ในที่สุดจะนำไปสู่ความล่มสลายของระบบทั้งหมด

ในบทวิเคราะห์การเมืองของไทยรัฐฉบับวันอาทิตย์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕ ใช้คำว่า “**มาตรการชาติ**” ถ้าเราเข้าใจปฏิจสมุปบาทแห่งการมาตรการชาติ ก็จะเข้าใจทิศทางการไปสู่การสิ้นชาติ รู้ว่าใครขายชาติ และจะกู้ชาติได้อย่างไร

ขอให้คนไทยช่วยกันศึกษาปฏิจสมุปบาทแห่งการมาตรการชาติ กันอย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง ถ้าเราเข้าใจ มีปัญญา หลุดออกจากอวิชชา เราจะเกิดญาณปัญญารู้ว่าจะขจัดเหตุแห่งทุกข์ของชาติได้อย่างไร